
Journal of Child, Literature and Language Education – JCLLE

<http://dergipark.gov.tr/ceded>

Article type: Research

Received date: 05.12.2020

Accept date: 26.12.2020

Doi no: 10.47935/ceded.836154

The Development of an Attitude Scale Towards Children’s Literature: Validity and Reliability Study

Sedat KARAGÜL*

Abstract. The purpose of this study is to develop a scale that allows to determine attitudes towards children’s literature. The 30-item scale, which was developed after the relevant literature review, expert opinions and preliminary testing, was applied to 314 candidate teachers studying at different departments of Burdur Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Education in the 2018-2019 academic year, in order to study validity and reliability. Scope validity of the scale was determined by consulting expert opinions and applying a pre-trial test activity. For structural validity, factor analysis was performed. As a result of the factor analysis, the scale was determined to have a 3-factor structure; two items were excluded from the scale due to their low weight values, and two other items were excluded because of lack of correlation to their factors. Thus, the scale has gained a structure consisting of 26 items and 3 factors. The statistical technique of Pearson correlation coefficient was employed to determine the relationship between the entirety of items in the scale and the factors. As a result of the analysis, it was observed that the factors that make up the scale are in a positive and significant relationship with each other. The Cronbach Alpha coefficient of the scale was found as 0.88. With the findings obtained in the study, it can be said that the scale developed is a valid and reliable measurement tool.

Keywords: Children’s literature, attitude towards children’s literature, developing a scale, validity, reliability.

---

* Istanbul 29 Mayıs University, Education Faculty, Department of Turkish Language and Social Sciences Education, Istanbul, Turkey; skaragul@29mayis.edu.tr

Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Sedat KARAGÜL*

Öz. Bu çalışmanın amacı, çocuk edebiyatına yönelik tutumu belirlemeye olanak tanıyan bir ölçek geliştirmektir. 30 maddelik taslak ölçek; ilgili literatür taraması, uzman görüşleri ve gerçekleştirilen ön deneme doğrultusunda oluşturulmuş, ardından 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören 314 öğretmen adayına uygulanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliği, uzman görüşlerine başvurma ve ön deneme uygulaması yoluyla sağlanmaya çalışılmıştır. Yapı geçerliği için ise faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda ölçeğin 3 faktörlü bir yapıya sahip olduğu belirlenmiş; iki madde yük değerleri düşük olduğundan, iki madde de içinde buldukları faktörle ilişkili bulunmadığından ölçekten çıkarılmıştır. Böylece ölçek, 26 madde ve 3 faktörden oluşan bir yapıya sahip olmuştur. Ölçekte yer alan maddelerin toplamı ile faktörler arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson korelasyon katsayısına ilişkin istatistik tekniğinden yararlanılmıştır. Yapılan çözümleme sonucunda ölçeği oluşturan faktörlerin birbirleri ile olumlu ve anlamlı ilişki içinde olduğu görülmüştür. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,88 bulunmuştur. Çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda geliştirilen ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı niteliği taşıdığı söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Çocuk edebiyatı, çocuk edebiyatına yönelik tutum, ölçek geliştirme, geçerlik, güvenilirlik.

---

* İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, İstanbul, Türkiye; skaragul@29mayis.edu.tr

1. Giriş

Çocuk edebiyatı, genel ve kapsayıcı bir anlayış çerçevesinde “erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adı” (Sever, 2013: 17) olarak tanımlanmaktadır. Lynch-Brown & Tomlinson (1999)’a göre de çocuk edebiyatı, doğumdan ergenliğe kadar olan bir yaşam evresinde çocuklarla ilgili ve onların ilgi alanlarını kapsayan konuları gerek düzyazı gerekse manzum biçiminde onlara sunan, kurgu ve kurgusal olmayan nitelikli kitapların oluşturduğu bir disiplindir.

Çocuk edebiyatına yönelik tanımların birleştiği ortak nokta, bu edebiyatın insan yaşamının belli bir evresine yönelik kitapları içermesidir. Lukens, Smith & Coffel (2013)’e göre de “çocuk edebiyatı, edebiyatın geneliyle aynı nitelikleri taşımakla birlikte aradaki tek fark, seslendiği kitlenin düzeyiyle ilgilidir.”

Çocuk edebiyatının hedef kitlesi çocuklar olduğundan çocuk edebiyatının keşfi ve kabullenışı ancak çocukluk kavramının fark edilmesiyle mümkün olabilmiştir. Çocukluk kavramının kabul edilmesi ise sanıldığı gibi aksine yeni bir olaydır. Öyle ki sosyal bilimci Philippe Ariés, hep var olduğu halde çocukluğun fark edilmesini yeni bir buluş olarak açıklar. Ariés’e göre toplumsal bir kurgu olarak çocukluk anlayışı ve düşüncesi yeni bir buluştur. Buna göre çocuk, insanlıkla yaşıt olmasına karşın, çocukluk modern bir kavramdır. Neil Postman’a göre de çocukluk düşüncesi Rönesans’ın en pedagojik ve insancıl buluşlarından biridir ve bu düşünce ancak 16. yüzyıldan itibaren oluşmaya başlayabilmiştir (Dilidüzgün, 2008; Karaca, 2013; Neydim, 2007; Onur, 2005; Onur, 2009; Öztan, 2013; Postman, 2011; Şirin, 2016; Şirin, 2019; Yörükoğlu, 1992).

Toplumsal düzlemde çocukluk anlayışı ve düşüncesinin geç kabullenışı, uzunca bir süre çocuğu yetişkinden ayıran bilincin eksik kalmasına neden olmuş, bu da çocukluğa özgü bir eğitim ve edebiyat düşüncesinin oluşmasına engel olmuştur. Çocuk edebiyatının oluşumu da ancak, çocukluk düşüncesinin kabul edilmesinden sonra başlayabilmiştir. Öyle ki “16. yüzyıla gelinceye değin, dünyanın hiçbir ülkesinde, çocuklara yönelik kaleme alınmış edebiyat ürünü görülmemektedir. Çocuklar için yazılmış eserlerden oluşan edebiyat, bağımsız olarak 18. yüzyılın ikinci yarısında belirmeye başlar” (Tuncer ve Yardımcı, 2002: 10).

Batıda 18. yüzyılın ikinci yarısında “*Robinson Cruseau, Don Kişot, Gulliver’in Gezileri*” gibi genel edebiyat alanından çocuk edebiyatına uyarlanan metinlerle başlayan çocuk edebiyatı, özellikle 19. yüzyılda önemli bir gelişme göstermiş ve bu yüzyıl, klasikler olarak adlandırılan çocuk kitaplarının yazıldığı bir dönem olmuştur. 19. yüzyılın sonlarına doğru ise çocuk kitaplarının biçimsel özelliklerinde de dikkat çekici bir gelişme gözlenmiş, çocuk kitapları resimlemenin ayrı bir disiplin olduğu kabul edilmiştir. Bu da çocuk kitaplarında resim, renk, şekil gibi estetik unsurların daha yaygın olarak yer almasını sağlamıştır. Ayrıca bu dönemde çocuk kitabı yazarlığının ayrı bir uzmanlık alanı olduğu düşüncesinin de kabul edildiğini

söylemek mümkündür. 20. yüzyıla gelindiğinde ise çocuk edebiyatında toplumsal sorunlara yönelik eserlerin yaygınlaştığı ve bu dönemde belgesel kitaplar, çocuklar için yazılmış yaşam öyküleri ve ansiklopedilerin ilgiyle karşılandığı görülmektedir. Çocuk edebiyatının ülkemizde varlığını göstermesi de bu yüzyılda, özellikle Meşrutiyet'ten sonra Batılı eğitim anlayışının öğretmen okullarına girmesiyle mümkün olmuştur. Meşrutiyet döneminin önemli eğitimcilerinden Sati Bey ve Tevfik Fikret gibi şahsiyetlerin öncülüğünü yaptıkları bu çocuk edebiyatı hareketi, başlangıçta çok dar bir anlamda ele alınmış, özellikle çocukların dil kullanımını düzeltmede ve onları eğitmede işe yarayabilecek manzumeler hazırlanmasını amaçlamıştır (Baş, 2015; Neydim, 2007; Oğuzkan, 2010; Tuncer ve Yardımcı, 2002; Yalçın ve Aytaç, 2017).

Türkiye'de çocuk edebiyatı anlayışı, uzun yıllar boyunca bu dar kalıbı aşamamış, hatta "çocuk edebiyatı var mıdır, yok mudur" tartışmalarının uzun bir süre sonuçlandırılmaması ve çoğu zaman "Edebiyatın çocuğa göresi yetişkine göresi olmaz. Edebiyat, edebiyattır. Bu nedenle çocuk edebiyatı diye de bir şey yoktur." anlayışının egemen olması sonucunda Türk çocuk edebiyatı oldukça zaman kaybetmiştir. Özellikle Nurullah Ataç, Yaşar Kemal, Cemal Süreya, Tomris Uyar, Erdal Öz gibi görüş ve düşünceleri toplumca önemsenen kişilerin çocuk edebiyatının varlığına karşı çıkmaları (Şirin,2016: 30), Türkiye'de çocuk edebiyatına uzun yıllar tereddütle yaklaşılmasına neden olmuş, çocuk edebiyatının ayrı ve bağımsız bir disiplin olarak gelişimi sürecine büyük ölçüde ket vurulmuştur.

Çocuk edebiyatının yetişkin edebiyatından ayrı ve bağımsız bir alan olduğuna ilişkin aykırı düşüncelerin uzunca bir süre varlığını sürdürmesi, ülkemizdeki çocuk edebiyatının gelişimini yavaşlatan bir etken olduğu gibi, aynı zamanda bu durumun toplumdaki çocuk edebiyatına ilişkin tutumu da etkilediği düşünülmektedir.

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) tarafından yayımlanan Sosyal Bilimler Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü (2011: 1162)'nde tutum, "Belli nesnelere, olaylara, kişilere karşı belli biçimde davranma yolunda bireyde ya da toplumda var olan ya da sonradan kazanılan bilişsel, duygusal, yargısal ve davranışsal bileşenlerden oluşan gizil eğilim ya da yönelim" biçiminde tanımlanmaktadır.

Bölükbaş (2004: 54)'a göre tutumun iki önemli özelliği vardır. Bunlar; tutumların oldukça uzun süreli olması ve bilişsel, duyuşsal, davranışsal birimleri içermesidir. Buna göre kişilerin geçici olarak gösterdiği bazı eğilimler, onun tutumu olarak değerlendirilmemelidir. Bununla birlikte tutum, yalnız bir düşünce ya da duygu değildir. Tutum, kendini inanç olarak ifade eden bilişsel, duygu ve heyecanları içeren duygusal ve gözlenebilir etkinlikleri içeren davranışsal öğeleri barındıran çok boyutlu ve çok katmanlı bir sosyo-psikolojik yapıdır.

Tutum, belirli nesne, durum, kurum, kavram ya da diğer insanlara karşı öğrenilmiş, olumlu ya da olumsuz tepkide bulunma eğilimi olarak tanımlayan Tezbaşaran (1997), bu bakımdan ilgi ile tutumun birbirine benzer olgular olduğunu belirtir. Ancak ilgiler bir bireyin kendi etkinliklerine ilişkin duygu ve tercihleriyle sınırlıyken, tutumlar ise bir ahlaki değer yargısını

onaylama ya da onaylamama örneğinde olduğu gibi bir davranış eğilimine sahip olma durumudur.

Tutumun kişilerin davranışlarını yönlendirmede ve yordamada önemli bir psikolojik yapı olduğu konuyla ilgili araştırmalarda (Ajzen, 1989; Bay ve Macpherson, 1998; Bentler ve Speckart, 1979; Eagly ve Chaiken, 1998; Fazio ve Zanna, 1981; Fazio, Chen, McDonel ve Sherman, 1982; Harrell, 2004; Kağıtçıbaşı, 1976; Prislın ve Crano, 2008; Shavitt, 1990; Ursinity, Demoss ve Ybaben, 2008) sıklıkla vurgulanmaktadır. Mcknight ve Chapman (2010: 9)'a göre tutum, yaşamı ve insanı anlamlandırmada kişilerin zihinsel başlangıç noktasını oluşturmaktadır. Keller (2001: 12) de benzer bir anlayışla tutumu, kişilerin dünyaya açılan penceresi olarak nitelendirmektedir. Senemoğlu (2004: 419)'na göre de tutum, kişinin herhangi bir grup şeye, kişilere, olaylara ve çok çeşitli durumlara karşı bireysel etkinliklerindeki seçimini etkileyen kazanılmış içsel bir durumdur.

Tutuma yönelik yapılan tanım ve belirlemelerden anlaşılacağı gibi tutum, kişilerin eylemlerini ve yönelimlerini önemli ölçüde biçimlendiren psikolojik etkenlerden biridir. Bu nedenle Tezbaşaran (1997)'a göre tutum, gereğince ölçülmesi gereken psikolojik değişkenlerden biridir. Bu bağlamda kişilerin yönelimlerine, davranışlarının kaynağına, ilgi duyabilecekleri olay ve olgulara ilişkin belirleme, değerlendirme ya da kestirimlerde bulunma konusunda tutum ölçeklerinden sıklıkla yararlanılmaktadır. Edwards (1994: 1)'in da belirttiği gibi tutum ölçekleri, çeşitli araştırmalarda kullanılan ve bu araştırmaların açığa kavuşmasında etkili olduğu kanıtlanan ölçme araçlarından biridir.

Bilindiği gibi, çocuk edebiyatı yapıtları “ele aldığı konuyla, konunun çocuğa evriliş biçimiyle, karakterleriyle, dil ve anlatım özellikleriyle, kurgu planıyla çocukların anlayabileceği düzeyde olan; estetik deneyimler yaşatarak onların bilişsel, duyuşsal, düşünsel, toplumsal ve kültürel yönden gelişmelerini, algısal yönden zenginleşmelerini/derinleşmelerini önemli ölçüde destekleyen çeşitli türdeki yapıtlardır” (Aslan, 2019: 20). Çocuk edebiyatı yapıtlarının bu işlevleri ve nitelikleri, çocukların okuma kültürü edinmelerinde son derece yaşamsal bir önem taşımaktadır. Sever (2007: 41)'in de belirttiği gibi, “çocukların okuma kültürü edinebilmeleri için bir yaşantı alanı oluşturulması, çocuk edebiyatının bilinen en temel işlevidir.” Dilidüzgün (2008: 47)'e göre de çocuk edebiyatı yapıtları, çocuğa bilinçli bir okuma alışkanlığı kazandırmayı öngören edebiyat ürünleridir.

Çocuk edebiyatı yapıtlarının çocukların okuma kültürü edinmelerinde başat bir etkiye sahip olması, çocukları nitelikli kitaplarla buluşturma sorumluluğunu üstlenmesi beklenen anne babaların, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çocuk edebiyatına yönelik tutumlarını önemli bir noktaya getirmektedir. Anne babaların ve öğretmenlerin çocuk edebiyatına ilişkin tutumları, çocuklara okuma kültürü edindirme sürecinde çocuk edebiyatının sağladığı olanaklardan yararlanmalarında belirleyici bir etkidir. Çocuk edebiyatının önemine inanan, çocuk edebiyatına ilişkin olumlu bir tutuma sahip olan anne babaların erken dönemden başlayarak çocuklarını nitelikli kitaplarla buluşturma konusunda daha duyarlı olacakları;

öğretmenlerin de eğitim sürecinde çocuk edebiyatı ürünlerinden yararlanarak daha zengin ve daha etkileşimsel bir öğrenme ortamı yaratabilecekleri düşünülmektedir.

Çocuk edebiyatına yönelme, ilgi duyma, onun sağladığı olanaklardan yararlanmaya istek duyma noktasında kişilerin bu edebiyat alanına yönelik tutumlarının son derece belirleyici olduğu düşüncesinden hareketle bu çalışmada kişilerin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarını belirlemeye olanak tanıyan bir ölçme aracı geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli/ Deseni

Çocuk edebiyatına yönelik tutumu belirlemeye olanak tanıyan bir ölçme aracının geliştirilerek geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının gerçekleştirilmesinin amaçlandığı bu çalışma, ölçekleme temelli bir araştırmadır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırma kapsamında oluşturulan ölçek maddeleri, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören 314 öğretmen adayı tarafından yanıtlanmıştır.

Anlamli ve güvenilir sonuçlar alınması amacıyla uygulanan likert tipi bir ölçeğin uygulandığı araştırma grubundaki kişi sayısının ölçekte yer alan madde sayısından en az 5 kat fazla olması beklenmektedir (Anderson, 1988). Buna göre araştırma grubunda yer alan kişi sayısının anlamlı ve güvenilir sonuçlara ulaşma bakımından yeterli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarının “cinsiyet, yaş, bölüm ve sınıf düzeyi”ne ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmiştir:

Tablo 1

Araştırmanın Çalışma Grubunu Oluşturan Öğretmen Adaylarının Demografik Bilgileri

		f	%	N
Cinsiyet	Erkek	96	30,6	314
	Kadın	218	69,4	
Yaş	17-19	125	39,8	314
	20-22	144	45,9	
	23-25	27	8,6	
	26-28	8	2,5	
	29 ve üstü	10	3,2	
Sınıf Düzeyi	1. Sınıf	123	39,2	314
	2. Sınıf	70	22,3	
	3. Sınıf	46	14,6	
	4. Sınıf	75	23,9	
Bölüm	Türkçe Öğretmenliği	188	59,6	314
	Sınıf Öğretmenliği	46	14,6	
	Okulöncesi Öğretmenliği	43	13,7	

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	20	6,4
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	17	5,4

2.3. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, geliştirilmesi hedeflenen tutum ölçeği, Likert (1932'den akt.: Kutlu, Yıldırım ve Bilican, 2009: 81-82) tarafından belirlenen dereceleme toplamlarına dayalı ölçekleme yaklaşımının adımları izlenerek düzenlenmeye çalışılmıştır. Buna göre aşağıda belirtilen aşamalar yaşama geçirilmiştir:

- Ölçülecek özelliğin çok iyi tanınması ve bu özellik ile ilişkili olduğu düşünülen tutum ifadelerinin yazılması
- Yazılan ifadelerin uygun bir denek grubuna uygulanması ve deneklerin her bir ifade için oluşturulan "Tamamen Katılıyorum"dan "Hiç Katılmıyorum"a doğru beşli dereceler üzerinden tepki vermelerinin sağlanması
- Her deneğin tutum ölçeğinden aldığı puanların hesaplanması
- İstenilen özelliği gerçekten ölçülebilen maddelerin belirlenmesi amacıyla madde analizi yapılması.

Bu doğrultuda ilk olarak ilgili alanyazın taraması yapılarak kişilerin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarını ölçmeyi amaçlayan maddeler yapılandırılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda 30 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Maddeler yapılandırılırken tüm maddelerin olumlu ifadelerden oluşmamasına özen gösterilmiş, olumsuz ifadeler barındıran maddelere de yer verilmiştir. Buna göre taslak ölçekte yer alan 30 maddeden 20'si olumlu ifadeden, 10'u ise olumsuz ifadeden meydana gelmiştir. Olumlu ve olumsuz ifadeler barındıran maddeler, ölçekte rastlantısal olarak sıralanmıştır. Ölçekte yer alan olumlu ve olumsuz maddelerin puanlanış biçimi Tablo 2'de gösterildiği gibidir:

Tablo 2

Geliştirilen Tutum Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Puanlanma Biçimleri

	Olumlu Madde	Olumsuz Madde
Tamamen Katılıyorum	5	1
Katılıyorum	4	2
Kısmen Katılıyorum	3	3
Katılmıyorum	2	4
Hiç Katılmıyorum	1	5

Tablo 2'de görüldüğü gibi, ölçekte bulunan olumlu ifadeler 5-4-3-2-1, olumsuz ifadeler ise 1-2-3-4-5 biçiminde ters yönde puanlanmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Literatür taraması, uzman görüşleri ve ön deneme uygulamasından elde edilen dönütler doğrultusunda oluşturulan ölçek maddeleri, farklı bölümlerde öğrenim gören ve farklı

demografik özellikler taşıyan toplam 314 öğretmen adayına yanıtlanmak üzere verilmiştir. Maddeler, öğretmen adaylarına verilmeden önce ölçeğin amacı, önemi ve nasıl yanıtlanacağı açık ve net cümlelerle kendilerine anlatılmıştır. Ayrıca her ölçeğin başına ölçeğin amacını ve maddelerin yanıtlanma biçimini anlatan kısa bir yönerge konulmuştur. Öğretmen adaylarının kimlik bilgileri kesinlikle alınmamış, verecekleri doğru ve içten yanıtların araştırmanın sağlığı açısından büyük önem taşıdığı vurgulanmıştır.

Öğretmen adaylarının ölçek maddelerini yanıtlamasının ardından ölçekler toplanarak her bir ölçeğe 1 ile 314 arasında numaralar verilmiştir. Her bir ölçekteki maddelere verilen yanıtlar SPSS 21.0 paket programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve çözümlenmiştir.

Ölçeğin yapı geçerliği, açımlayıcı faktör analizi yoluyla hesaplanmıştır. Ölçekte yer alan maddelerin toplamı ile faktörler arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson korelasyon katsayısına ilişkin istatistik tekniğinden yararlanılmıştır.

Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek amacıyla Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Bununla birlikte geliştirilen ölçeğin ve bu ölçekte yer alan faktörlerin ayırt edicilik gücünü belirlemek amacıyla her bir faktör ve ölçek için üst grup ve alt grup tutum puanları ortalamaları arasındaki farkın t değeri hesaplanmıştır.

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, geliştirilen ölçeğin kapsam geçerliğine, yapı geçerliğine ve güvenilirliğine ilişkin bulgular aktarılmıştır.

3.1. Ölçeğin Kapsam Geçerliği ile İlgili Bulgular

Ölçeğin kapsam geçerliği uzman görüşlerine başvurma ve ön deneme uygulaması yoluyla sağlanmıştır.

Karasar (2009: 151), bir ölçme aracında bulunan soruların (maddelerin) ölçme amacına uygun olup olmadığının, ölçülmek istenen alanı temsil edip etmediği sorunu ile ilgili olduğunu ve bunun da “uzman görüşüne başvurma” yoluyla saptandığını belirtmektedir. Buna göre çalışmada, alanyazın taraması sonucunda oluşturulan taslak ölçek maddeleri, ilk olarak 2’si Türkçe eğitimi uzmanı, 1’i sınıf eğitimi uzmanı, 1’i okulöncesi eğitimi uzmanı, 1’i de ölçme ve değerlendirme uzmanı olan 5 ayrı uzmanın görüşlerine sunulmuştur. Uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda taslak ölçekte yer alan bazı maddeler çıkarılmış, bazı maddeler değiştirilmiş ve taslak ölçeğe birtakım maddeler eklenmiştir.

Literatür taraması ve uzman görüşleri doğrultusunda biçimlendirilen taslak ölçek maddeleri, ön deneme için 7 öğrenciden oluşan bir gruba uygulanmış, öğrencilerden ölçekteki maddeleri anlaşılabilirlik, kapsam ve amaca hizmet etme bakımından değerlendirmeleri istenmiştir. Öğrencilerden gelen dönütler doğrultusunda bazı maddelerin daha anlaşılır olmasını sağlamak üzere birtakım değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Örneğin, taslak ölçekte “Bir çocuk kitabı alacağım zaman yazarının kim olduğuna bakarım.” biçiminde oluşturulan madde, ön

deneme uygulamasında bir öğrenciden gelen öneri doğrultusunda “Nitelikli yazarların yazmış olduğu çocuk kitaplarını almaya özen gösteririm.” olarak değiştirilmiştir.

3.2. Ölçeğin Yapı Geçerliği ile İlgili Bulgular

Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemeye yönelik işlemleri gerçekleştirmeden önce ilk olarak faktör analizine uygun olup olmadığına ve veri setinin normallik varsayımını karşılayıp karşılamadığına bakılmıştır. Bunun için Kaiser Meyer Olkin (KMO) katsayısı ile Barlett Küresellik Testi hesaplanmıştır. “KMO değerinin yüksek olması ölçekteki değişkenlerin her birinin diğer değişkenler tarafından çok iyi bir şekilde tahmin edileceğini göstermektedir” (Er ve Topçuoğlu Ünal, 2016: 347). Çalışmada elde edilen KMO ve Barlett Küresellik Testi’ne ilişkin veriler, Tablo 3’te verilmiştir:

Tablo 3

Kaiser Meyer Olkin (KMO) Katsayısı ve Barlett Küresellik Testi Sonuçları

KMO		.858
Barlett Testi	Ki Kare	3305,140
	sd	435
	p	.000*

p<0.01

Tablo 3’te görüldüğü üzere analiz sonucunda elde edilen KMO değeri 0.858’dir. Bu istatistikte 0.7 ve üzerindeki değerler iyi olarak değerlendirildiğinden (George ve Mallery, 2001) elde edilen bu değer, örneklem büyüklüğünün analize devam etmek için yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte Barlett Testi’nden alınan sonuç da ($\chi^2=3305,140$; $df=435$, $p<0.01$) veri setinin normallik varsayımını karşıladığını göstermektedir. Buna göre KMO değeri ve Barlett testi sonucunda verilerin açımlayıcı faktör analizine uygun olduğu görülmüştür.

Yapı geçerliği, bir ölçme aracında yer alan soruların belirtilen özellikleri ne derece doğru ölçtüğüyle ilgilidir (Büyüköztürk, 2012: 168). Bu doğrultuda, ölçeğin yapı geçerliğini test etmek amacıyla “Dönüştürülmüş Temel Bileşenler Analizi” uygulanmıştır. Bununla birlikte ölçekten alınan toplam puanlarla alt boyutlardan elde edilen puanlar arasındaki ilişkiyi saptayabilmek için Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısına ilişkin istatistik tekniğine başvurulmuştur.

Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği’nde yer alan maddeler arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilecek faktör sayısını belirleyebilmek için özdeğer ve varyans yüzdesi verileri ile yığılma grafiğinden yararlanılmıştır (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Ölçekte yer alan maddelerin özdeğerleri ve varyans yüzdesi Tablo 4’te verilmiştir:

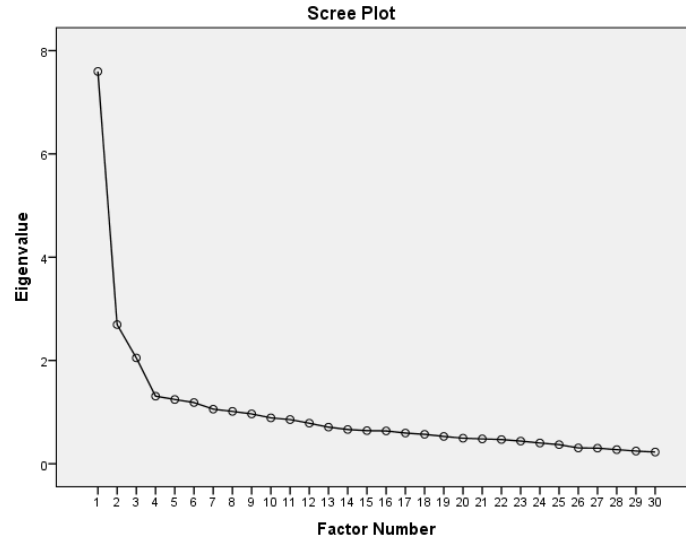
Tablo 4

Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği’nin Faktör Yapısı (Döndürülmüş Varyans Değerleri)

Faktör	Özdeğer	Varyans Yüzdesi	Toplam Varyans Yüzdesi
Faktör 1	6,988	23,294	23,294

Faktör 2	2,112	7,039	30,333
Faktör 3	1,381	4,604	34,937

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda 30 madde için özdeğer 1'in üzerinde 3 faktör olduğu ve toplam varyansın %23,294'ünü birinci, %7,039'unu ikinci, %4,604'ünü ise üçüncü faktörün açıkladığı, toplam varyansa ise %34,937 oranında katkı yaptığı belirlenmiştir. Bu durum, yığılma grafiğinde de görülmektedir. Ölçeğe ilişkin yığılma grafiği Şekil 1'de verilmiştir:

Şekil 1. Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği Yığılma Grafiği

Şekil 1'de görüldüğü üzere, geliştirilen ölçeğe yönelik yığılma grafiğinde üçüncü faktörden sonra eğimin sabitlenmeye başladığı, ilk üç faktörde yüksek ivmeli, hızlı düşüşlerin yaşandığı dikkatleri çekmektedir. Bu durum, ölçeğin üç faktörlü bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Ölçekteki maddelerin hangilerinin ölçekte kalacağına karar vermek ve hangi maddelerin hangi boyutta yer aldığını belirlemek amacıyla temel bileşenler analizi ve varimax döndürme tekniği kullanılarak üç faktör altında toplanan maddelerin faktör yük değerleri incelenmiştir.

Ölçekte yer alan maddelerin yük değerlerinin 0.32 ve daha üzerinde bulunması gerektiğinden (Tabachnick ve Fidell, 2010) yapılan işlemler sonucunda yük değerleri 0.32'nin altında bulunan 27. ve 30. maddeler, ölçekten çıkarılmıştır. Bununla birlikte 8. ve 26. maddeler de içinde buldukları faktörle ilişkili bulunmadığından ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Böylece ölçeğin son biçimi, 3 faktör ve 26 maddeden oluşan bir yapıya bürünmüştür.

Ölçeğin son biçimini almasından sonra tekrarlanan açımlayıcı faktör analizinde faktörlerin toplam varyansa yaptıkları katkı hesaplanmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 5'te gösterilmiştir:

Tablo 5

Ölçeğin Son Biçimini Almasından Sonra "Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği"nin Faktör Yapıları (Döndürülmüş Varyans Değerleri)

Faktör	Özdeğer	Varyans Yüzdesi	Toplam Varyans Yüzdesi
Faktör 1	7,142	27,471	27,471
Faktör 2	2,542	9,775	37,246
Faktör 3	1,970	7,576	44,822

Tablo 5’te görüldüğü üzere, faktörlerin toplam varyansa yaptıkları katkı birinci faktör için 27.471, ikinci faktör için 9.775, üçüncü faktör için ise 7.576’dır. Bu faktörlerin varyansa yaptıkları toplam katkının %44.822 olduğu belirlenmiştir. Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk (2012: 245)’ün belirttiği gibi çok faktörlü desenlerde, açıklanan varyansın %40 ile %60 arasında olması yeterli kabul edilmektedir.

Ölçekte yer alan faktörler, her bir faktörün altında bulunduğu maddelerin içerikleri göz önünde bulundurularak ve uzman görüşleri de alınarak adlandırılmıştır. Buna göre ölçekte yer alan birinci faktör “Farkında Olma”, ikinci faktör “Değer Verme”, üçüncü faktör ise “Kabullenme” faktörü (boyutu) olarak belirlenmiştir.

Ölçeğin 26 maddeden oluşan son biçimi, yeniden temel bileşenler analizi ve varimax döndürme tekniği işlemlerine tabi tutulmuştur. Yapılan analizler sonucunda hangi maddenin hangi faktörde bulunduğu, ne kadar yük değeri aldığı ve madde toplam korelasyonu hesaplanmıştır.

Ölçeğin birinci faktörü olan “farkında olma” boyutunda yer alan maddeler ile bu maddelerin döndürülmüş faktör yük değerleri ve düzeltilmiş madde toplam korelasyonları Tablo 6’da verilmiştir:

Tablo 6

Ölçeğin Birinci Faktöründe Yer Alan Maddelere İlişkin Döndürülmüş Faktör Yük Değerleri ve Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonları

Faktör 1: Farkında Olma	Döndürülmüş Faktör Yük Değeri	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu
m13. Çocuk edebiyatı alanında akademik çalışmalar yapılması önemlidir.	.729	.536
m11. Çocuk edebiyatına yönelik bilgi edinmek isterim.	.678	.536
m16. Anne babalar, çocuk edebiyatı hakkında bilgi sahibi olmalıdır.	.674	.553
m12. Çocuk edebiyatı başlı başına bir uzmanlık alanıdır.	.656	.490
m17. Öğretmenler çocuk edebiyatı hakkında bilgi sahibi olmalıdır.	.645	.508
m14. Çocuk kitabı yazmak uzmanlık gerektirir.	.610	.510
m15. Üniversitelerde “Çocuk Edebiyatı” bölümünün olması gerekir.	.589	.463

m19. Çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının önemi çok büyüktür.	.561	.483
m18. Eğitim fakültelerinin tüm bölümlerinde “Çocuk Edebiyatı” dersi olmalıdır.	.560	.529
m22. Çocuk edebiyatı hakkında ne kadar bilgi sahibi olursak, çocuk kitaplarının seçiminde o kadar doğru kararlar veririz.	.529	.483
m21. Çocuk edebiyatı alanındaki gelişmeler çocuk kitaplarının niteliğini etkiler.	.523	.524
m10. Çocuk edebiyatı alanında uzman kişilerin yetiştirilmesi önemlidir.	.399	.193

Tablo 6’da görüldüğü gibi, ölçeğin birinci faktörü olan “farkında olma” boyutunda 12 madde bulunmaktadır. Farkında olma faktöründe yer alan tüm maddelerin faktör yük değerlerinin 0.32’nin üzerinde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte bu faktörde yer alan maddelerin düzeltilmiş madde toplam korelasyonları 0.193 ile 0.553 arasında değerler almaktadır. Bu değerler göz önünde bulundurularak faktörde yer alan maddelerin benzer davranışları temsil ettiğini söylemek mümkündür.

Ölçeğin ikinci faktörü olan “değer verme” boyutunda yer alan maddeler ile bu maddelerin döndürülmüş faktör yük değerleri ve düzeltilmiş madde toplam korelasyonları ise Tablo 7’de gösterildiği gibidir:

Tablo 7

Ölçeğin İkinci Faktöründe Yer Alan Maddelere İlişkin Döndürülmüş Faktör Yük Değerleri ve Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonları

Faktör 2: Değer Verme	Döndürülmüş Faktör Yük Değeri	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu
m20. Fırsat buldukça çocuk edebiyatına yönelik okumalar yaparım.	.764	.574
m25. Bulduğum ilde çocuk edebiyatına yönelik bir konferans, panel vb. olduğunu öğrenirsem katılmaya çalışırım.	.679	.493
m24. Bir çocuk kitabı gördüğümde mutlaka onun niteliğini (çocuklar için uygun olup olmadığını) sorgularım.	.675	.495
m23. Bir kitapçıya girdiğimde çocuk kitaplarının olduğu reyonlara mutlaka bakarım.	.664	.488
m29. Çocuk kitabı yazarlarının yaşamları hakkında araştırma yapmak hoşuma gider.	.629	.379
m28. Nitelikli yazarların yazmış olduğu çocuk kitaplarını almaya özen gösteririm.	.590	.438

Tablo 7’te görüldüğü üzere, ölçeğin ikinci faktörü olan “değer verme” boyutunda 6 madde bulunmaktadır. Ölçeğin “değer verme” faktöründe yer alan tüm maddelerin faktör yük

değerlerinin 0.32'nin üzerinde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte bu faktörde yer alan maddelerin düzeltilmiş madde toplam korelasyonları 0.379 ile 0.574 arasında değerler almaktadır. Buna göre faktörde yer alan maddelerin benzer davranışları temsil ettikleri söylenebilir.

Ölçeğin üçüncü faktörü olan "kabullenme" boyutunda yer alan maddeler ile bu maddelerin döndürülmüş faktör yük değerleri ve düzeltilmiş madde toplam korelasyonları Tablo 8'de verilmiştir:

Tablo 8

Ölçeğin Üçüncü Faktöründe Yer Alan Maddelere İlişkin Döndürülmüş Faktör Yük Değerleri ve Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonları

Faktör 3: Kabullenme	Döndürülmüş Faktör Yük Değeri	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu
m7. Çocuk kitabı yazmak için çok iyi yazar olmaya gerek yoktur.*	.674	.438
m2. Yetişkin edebiyatı diye bir şey olmadığına göre çocuk edebiyatı diye de bir şey yoktur.*	.589	.383
m5. Çocuk kitaplarını basit buluyorum.*	.515	.446
m9. Çocuk edebiyatı hakkında bilgi sahibi olmayı gerekli görmüyorum.*	.491	.379
m4. Çocuk kitaplarını sıkıcı buluyorum.*	.487	.399
m1. Edebiyatın çocuğa göresi, yetişkine göresi olmaz.*	.480	.242
m3. Çocuklar için yazmak yetişkinler için yazmaktan daha kolaydır.*	.477	.417
m6. Bir yetişkinin çocuk kitabı okumasını yadırgarım.*	.443	.395

*Ters yönde puanlanan maddeler

Tablo 8'de görüldüğü üzere ölçeğin üçüncü ve son faktörü olan "kabullenme" boyutunda 8 madde yer almaktadır. Ölçeğin "kabullenme" faktöründe yer alan tüm maddelerin faktör yük değerlerinin 0.32'nin üzerinde olduğu görülmektedir. Bu faktördeki maddeler, çocuk edebiyatına yönelik olumsuz tutum ifadelerini barındıran maddeler olduğundan ters puanlanması gereken maddelerdir. Ölçeğin kabullenme faktöründe yer alan maddelerin düzeltilmiş madde toplam korelasyonları 0.242 ile 0.446 arasında değerler almaktadır. Elde edilen bu değerler, faktörde yer alan maddelerin benzer davranışları temsil ettiklerini göstermektedir.

Ölçeğin yapı geçerliğine ek kanıt olarak ölçeğin faktörleri arasındaki ilişkiler incelenerek Pearson Korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Elde edilen analiz sonuçları Tablo 9'da gösterilmiştir:

Tablo 9

Faktörler Arasındaki Korelasyon Katsayıları

Faktörler	Farkında Olma	Değer Verme	Kabullenme
Farkında Olma	1.00	.450*	.491*
Değer Verme		1.00	.573*
Kabullenme			1.00

*p<0.01

Tablo 9’da görüldüğü gibi, analiz sonucunda ölçeği oluşturan faktörlerin birbirleri ile olumlu ve anlamlı ilişki içinde olduğu belirlenmiştir.

3.3. Ölçeğin Güvenirliği ile İlgili Bulgular

Likert tipi bir ölçeğin güvenirliliğini kestirmek için öncelikle Cronbach (1951) tarafından geliştirilmiş olan ve kendi adıyla anılan alfa (α) katsayısının kullanılması gerekmektedir. Cronbach alfa katsayısı, ölçek içinde bulunan maddelerin iç tutarlığının (homojenliğinin) bir ölçüsüdür. Ölçeğin alfa katsayısı ne kadar yüksekse bu ölçekte bulunan maddelerin o ölçüde birbiriyle tutarlı ve aynı özelliğin öğelerini yoklayan maddelerden oluştuğu şeklinde yorumlanır (Tezbaşaran, 1997). Buna göre ölçeğin iç tutarlığını belirlemek üzere yapılan analiz sonucunda Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği’nin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı 0,88 olarak bulunmuştur. Ölçeğin faktörleri ile tüm ölçeğin iç tutarlık katsayıları Tablo 10’da verilmiştir:

Tablo 10

Faktörlerin ve Ölçeğin Güvenirlik Katsayıları

Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği	Cronbach Alfa İç Tutarlık Katsayısı
Faktör 1 (Farkında Olma)	0,86
Faktör 2 (Değer Verme)	0,83
Faktör 3 (Kabullenme)	0,75
Tüm Ölçek	0,88

Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği’nin faktörlerine ait iç tutarlık katsayıları incelendiğinde ölçeğin birinci faktörü olan “farkında olma” faktörünün iç tutarlık katsayısının 0,86; ikinci faktörü olan “değer verme” faktörünün iç tutarlık katsayısının 0,83 ve üçüncü faktörü olan “kabullenme” faktörünün iç tutarlık katsayısının 0,75 olduğu görülmektedir. Buna göre ölçeği oluşturan maddelerin birbiriyle tutarlı olduğu ve ölçülmek istenen tutumu yansıttığı söylenebilir. Tüm ölçeğin iç tutarlık katsayısına bakıldığında da 0,88 olduğu görülmektedir. Tavşancıl (2010)’ın belirttiği gibi, bir ölçeğin alfa katsayısı 0,80’den büyükse ölçek “yüksek derecede güvenilir” olarak nitelendirilir. Buna göre Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği’nin yüksek derecede güvenilir bir ölçme aracı olduğunu söylemek mümkündür.

Geliştirilen ölçeğin ve bu ölçekte yer alan faktörlerin ayırt edicilik gücünü belirlemek amacıyla her bir faktör ve ölçek için üst grup ve alt grup çocuk edebiyatına yönelik tutum puanları ortalamaları arasındaki farkın t değeri hesaplanmıştır. Yapılan çözümlenmeler sonucunda elde edilen veriler, Tablo 11’de gösterildiği gibidir:

Tablo 11

Faktörlerin ve Ölçeğin Alt-Üst Grup Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

Faktör		N	X	S	sd	T	p
Faktör 1	Alt Grup	85	46,38	2,65	84	-13,212	,000*
	Üst Grup	85	59,60	,58			
Faktör 2	Alt Grup	85	13,68	2,08	84	-12,129	,000*
	Üst Grup	85	25,81	1,90			
Faktör 3	Alt Grup	85	26,85	3,80	84	-11,718	,000*
	Üst Grup	85	38,57	1,39			
Tüm Ölçek	Alt Grup	85	91,61	5,63	84	-29,470	,000*
	Üst Grup	85	121,08	3,93			

*p<0.01

Tablo 11’de görüldüğü üzere, tüm faktörlerin ve ölçeğin tamamında, %27’lik alt grup ve üst grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<0.01). Buna göre Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeğinde yer alan faktörlerin ve tüm ölçeğin alt ve üst gruplarını ayırt edebildiği söylenebilir.

4. Sonuç ve Öneriler

Çocuk edebiyatı yapıtları; çocukların dilsel, bilişsel, ruhsal ve toplumsal gelişimini derinden etkileyen ve yönlendiren en etkili uyaranlardan biridir. Bu nedenle anne babaların ve öğretmenlerin çocukları nitelikli çocuk edebiyatı yapıtlarıyla buluşturma sorumluluğunu büyük bir istekle ve özveriyle gerçekleştirmeleri son derece önemlidir. Bu sorumluluğun istenen düzeyde ve nitelikte yerine getirilmesinde, kişilerin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının belirleyici olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda kişilerin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarını belirlemeye olanak tanıyan ölçme araçlarının alanyazına kazandırılmasının önemli olduğu söylenebilir. Bu anlayış doğrultusunda çalışmada, çocuk edebiyatına yönelik tutumu belirlemeye olanak tanıyan bir ölçme aracı (Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği) geliştirilmiştir.

Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği, 18’i olumlu, 8’i olumsuz (ters yönde puanlanması gereken) ifade barındıran toplam 26 maddeden oluşmaktadır. Yapılan temel bileşenler analizi sonucunda ölçeğin 3 faktörlü bir yapıyı temsil ettiği belirlenmiştir. Bu faktörler; “farkında olma”, “değer verme” ve “kabullenme” biçiminde adlandırılmıştır.

Ölçeğin “farkında olma” faktörü (boyutu), kişilerin çocuk edebiyatına yönelik farkındalık düzeylerini ölçmektedir. Bu faktörde 12 madde bulunmaktadır. Ölçeğin “farkında olma” faktöründen alınabilecek en yüksek puan 60, en düşük puan ise 12’dir. Bu faktörden alınan yüksek puan, çocuk edebiyatına yönelik farkındalık düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin “değer verme” faktörü, kişilerin çocuk edebiyatına değer verme düzeylerini ölçmektedir. Bu faktörde 6 madde yer almaktadır. Buna göre bu faktörden alınabilecek en

yüksek puan 30, en düşük puan ise 6'dır. Bu faktörden alınan yüksek puan, ölçeğin uygulandığı kişinin çocuk edebiyatına yüksek düzeyde değer verdiğini göstermektedir.

Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği'nin son faktörü olan "kabullenme" boyutu, kişilerin çocuk edebiyatını kabullenme düzeylerini göstermektedir. Tümüyle ters yönde puanlanması gereken maddelerden oluşan bu faktörde toplam 8 madde bulunmaktadır. Ölçeğin "kabullenme" faktöründen alınabilecek en yüksek puan 40, en düşük puan ise 8'dir. Bu faktörde yer alan maddelerin tümü ters yönde puanlanacağından bu faktörden alınan yüksek puan, ölçeğin uygulandığı kişinin çocuk edebiyatını yüksek düzeyde kabullendiğini göstermektedir.

Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeğinin güvenirlik katsayılarının yüksek olması (Farkında Olma= .85, Değer Verme= .83, Kabullenme= .75) faktörlerde yer alan maddelerin birbirleriyle tutarlı olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte tüm ölçeğin güvenirlik katsayısı da yapılan hesaplamalar sonucunda yüksek (.88) bulunmuştur. Bu bulgulara göre, Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği'nin güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Ölçeğin güvenirlik çalışmalarının yanı sıra kapsam geçerliği ve yapı geçerliğine yönelik çalışmalar da gerçekleştirilmiş; bu çalışmaların ışığında geliştirilen ölçeğin geçerliği de belirlenmiştir.

Yapılan çalışmalarla geçerlik ve güvenirliği kanıtlanan Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği'nin öğretmen adaylarının, öğretmenlerin ve anne babaların çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının belirlenmesinde kullanılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Ölçeğin farklı örneklemelere sahip çalışmalarda kullanılmasının, çeşitli özelliklere sahip kişilerin/toplulukların çocuk edebiyatına ilişkin nasıl bir yaklaşıma sahip olduklarının görülmesine katkı sağlayacağı söylenebilir.

Kaynakça

- Ajzen, I. (1989). Attitude structure and behavior. A. R. Pratkanis, S. J. Breckler & A. G. Greenwald (Ed.), *Attitude structure and function* in (s. 241-274). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Anderson, L. W. (1988). Attitudes and their measurement. J. P. Keeves (Ed.), *Educational research, methodology, and measurement: an international handbook*. in (s. 421-426). New York: Pergamon.
- Aslan, C. (2019). *Çocuk edebiyatı ve duyarlık eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Baş, B. (2015). *Türkçe öğretimi açısından çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Bay, T. & Macpherson, D. (1998). *Change your attitude: creating success one thought at a time*. New Jersey: The Career Press.
- Bentler, P. M. & Speckart, G. (1979). Models of attitude-behavior relations. *Psychological Review*, 86 (5), 452-464.
- Bölükbaş, F. (2004). *Yansıtıcı öğretimin (reflective teaching) ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum ve başarıları üzerindeki etkililiği*. Yayımlanmamış doktora tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-333.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve lisrel uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Dilidüzgün, S. (2008). Ana çizgileriyle çocuk ve çocuk edebiyatı. Z. Güneş (Ed.), *Okulöncesinde Çocuk Edebiyatı* içinde (s. 37-54). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Eagly, A. H. ve Chaiken, S. (1998). Attitude structure and function. D. T. Gilbert, S. T. Fiske ve G. Lindzey (Ed.), *The handbook of social psychology* in (s. 269-322). New York: McGraw-Hill.
- Edwards, A. L. (1994). *Techniques of attitude scale construction*. New York: Irvington Publishers.
- Er, K. ve Topçuoğlu Ünal, F. (2016). Ortaokul öğrencilerine yönelik dil bilgisi tutum ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlilik ve güvenirlilik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 343-356.
- Fazio, R. H. ve Zanna, M. P. (1981). Direct experience and attitude-behavior consistency. *Advances in Experimental Social Psychology*, 14, 161-202.
- Fazio, R. H., Chen, J., McDonel, E. C. ve Sherman, S. J. (1982). Attitude accessibility, attitude-behavior consistency, and the strength of the object-evaluation association. *Journal of Experimental Social Psychology*, 18 (4), 339-357.
- George, D. ve Mallery, P. (2001). *SPSS for windows: 10.0 update*. Massachusetts: Allyn & Bacon.
- Harrell, K. D. (2004). *Attitude is everything for success*. California: Hay House Publishing.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1976). *İnsan ve insanlar: sosyal psikolojiye giriş*. Ankara: Sosyal Bilimler Derneği Yayınları.

- Karaca, Ş. (2013). *Türk edebiyatında çocuk*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Keller, J. (2001). *Attitude is everything (change your attitude and you change your life)*. Florida: International Network Training Institute.
- Kutlu, Ö., Yıldırım, Ö ve Bilican, S. (2009). Öğretmenlerin dereceli puanlama anahtarlarına ilişkin tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, VI(II), 76-88.
- Lukens, R. J., Smith, J. J. ve Coffel, C. M. (2013). *A critical handbook of children's literature*. Boston, Mass: Pearson Education Inc.
- Lynch-Brown, C. ve Tomlinson, C. M. (1999). *Essentials of children's literature*. Massachusetts: Allyn & Bacon.
- McKnight, W. ve Chapman, E. N. (2010). *Attitude: protect your most priceless asset*. USA: Axzo Press.
- Neydim, N. (2007). Dünyada ve Türkiye'de çocuk edebiyatının tarihsel gelişimi. Z. Güneş (Ed.), *İlköğretimde Çocuk Edebiyatı içinde* (s. 65-91). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Oğuzkan, F. (2010). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Onur, B. (2005). *Türkiye'de çocukluğun tarihi*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Onur, B. (2009). *Türk modernleşmesinde çocuk*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Öztan, G. G. (2013). *Türkiye'de çocukluğun politik inşası*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Postman, N. (2011). *The disappearance of childhood*. New York: Vintage.
- Prislin, R. ve Crano, W. D. (2008). Attitudes and attitude change: The fourth peak. W. D. Crano & R. Prislin (Ed.), *Attitudes and attitude change in* (s. 3-15). New York: Psychology Press.
- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim, öğrenme ve öğretim (kuramdan uygulamaya)*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sever, S. (2008). Çocuk edebiyatı öğretimi nasıl olmalıdır? S. Sever (Yay. Haz.), *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (Gelişmeler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri)* içinde (s. 41-56). Ankara.
- Sever, S. (2013). *Çocuk ve edebiyat*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Shavitt, S. (1991). The role of attitude objects in attitude functions. *Journal of Experimental Social Psychology*, 26 (2), 124-148.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics*. Massachusetts: Allyn & Bacon.
- Tezbaşaran, A. (1997). *Likert tipi ölçek hazırlama kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- TÜBA (2011). *Türkçe bilim terimleri sözlüğü (sosyal bilimler)*. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.
- Şirin, M. R. (2016). *Çocuk, çocukluk ve çocuk edebiyatı*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Şirin, M. R. (2019). *Çocuk edebiyatına eleştirel bir bakış -çocuk edebiyatı nedir ne değildir?-*. İstanbul: Uçan At Yayınları.
- Tuncer, H. ve Yardımcı, M. (2002). *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı*. Ankara: Ürün Yayınları.
- Ursinity, T., Demoss, G. ve Ybaben, M. A. (2008). *The top performer's guide to attitude*. Illinois: Sourcebooks, Inc.

Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2017). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Yörükoğlu, A. (1992). *Değişen toplumda aile ve çocuk*. İstanbul: Özgür Yayınevi.

Extended Summary

1. Introduction

Children's literature, within the framework of a general and inclusive understanding, is defined as “the general name of products that enrich the emotional and analytical worlds of children, and increase the level of appreciation, starting from early childhood and including adolescence, with linguistic and visual messages of artistic values in accordance with their linguistic development and comprehension levels”.

Children's literature works are one of the most effective stimuli that deeply affect and direct children's linguistic, cognitive, spiritual and social development. For this reason, it is extremely critical that parents and teachers develop the responsibility of bringing children together with qualified children's literature works with great enthusiasm and devotion. It is thought that individuals' attitudes towards children's literature are determinant in the fulfillment of this responsibility at the desired level and quality. It is thought that parents who believe in the importance of children's literature and have a positive attitude towards children's literature would be more sensitive about introducing their children to quality books starting from the early period; and that teachers can create a richer and more interactive learning environment by utilizing children's literature products in the education process. In this context, it is an important necessity to introduce measurement tools that allow to determine individuals' attitudes towards children's literature into the literature domain.

Attitude is one of the psychological factors that significantly shape people's actions and tendencies. In this context, it is aimed to develop a measurement tool that allows individuals to determine their attitudes towards children's literature, based on the idea that these attitudes towards this field of literature are very determinant in terms of inclination, interest and desire to benefit from children's literature.

2. Method

This study is a scaling-based research that aims to develop a five-point Likert-type scale that allows to determine individuals' attitudes towards children's literature and to carry out validity and reliability studies of this developed scale. The scale items created within the scope of the research were applied to 314 candidate teachers studying at different departments of Burdur Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Education in the 2018-2019 academic year in order to conduct the validity and reliability studies of the scale.

After the candidate teachers answered the scale items, the scales were collected and numbers were assigned to each scale between 1 and 314. The answers given to the items in each scale were digitalized and analyzed using the SPSS 21.0 package program.

Scope validity of the scale was determined by consulting expert opinions and applying a pre-trial test application. In the study, the opinions and suggestions of 5 different experts, including 2 Turkish education experts, 1 class instructor expert, 1 preschool education

specialist, 1 assessment and evaluation specialist, were utilized. As a result of the conducted studies, an item pool of 30 items was produced. In the process of creating the items, care was taken that not all items consisted of positive expressions, and items with negative expressions were also included. Accordingly, 20 of the 30 items created were composed of positive and 10 were composed of negative statements. Items containing positive and negative statements were ranked randomly in the scale. Thus, the draft scale created was applied to a group of 7 students for a pre-trial test, and the participant students were asked to evaluate the items on the scale in terms of comprehensibility, scope and serving the purpose. In line with the feedback received from the students, some changes were introduced in order to improve comprehensibility of certain items.

The structural validity of the scale was calculated through explanatory factor analysis. The statistical technique of Pearson correlation coefficient was employed to determine the relationship between the entirety of items in the scale and the factors.

The Cronbach Alpha coefficient was calculated in order to determine the reliability of the scale. In order to determine the discrimination power of the developed scale and the factors included in it, the t-value of the difference between the mean values of upper and lower group attitude scores for each factor and scale was calculated.

3. Findings, Discussion and Results

Before performing the procedures to determine the structural validity of the scale, it was first examined whether it was suitable for factor analysis and whether the data set meets the normality assumption. For this, the Kaiser Meyer Olkin (KMO) coefficient and the Bartlett Sphericity Test were calculated. At the end of the calculations, KMO value of the scale was found to be 0.858; Bartlett Test of Sphericity value was found to be ($\chi^2 = 3305,140$; $df = 435$, $p < 0.01$). Thus, it was concluded that the scale collected values suitable for factor analysis and the factor analysis phase was started. At the end of the factor analysis, the scale was determined to have a 3-factor structure; two items were excluded from the scale due to their low weight values, and two other items were excluded because of lack of correlation to their factors. Thus, the scale has a structure consisting of 26 items and 3 factors. The factors in the scale were named considering the contents of the items under each factor and consulting expert opinions. Accordingly, the first factor in the scale was determined as "Awareness", the second factor as "Appreciation" and the third factor as "Acceptance".

The statistical technique of Pearson correlation coefficient was employed to determine the relationship between the entirety of items in the scale and the factors. As a result of the analysis, it was observed that the factors that make up the scale are in a positive and significant relationship with each other.

The Cronbach Alpha reliability coefficient of the scale is calculated as 0.88. In order to determine the discrimination power of the developed scale and the factors included in it, the t-value of the difference between the mean values of upper and lower group attitude scores

for each factor and scale were calculated. As a result of the calculation, it was observed that the factors included in the scale and the lower and upper groups of the whole scale could be differentiated. With the findings obtained in the study, it can be said that the scale developed is a valid and reliable measurement tool.

Karagül, S. (2020). Çocuk edebiyatına yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 3(2), 203-226.

Ek:

Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği

Sayın Katılımcı,

Bu ölçek, çocuk edebiyatına yönelik tutumunuzu belirlemeyi amaçlamaktadır. Her bir maddeyi dikkatlice okuduktan sonra o maddeye ilişkin görüşlerinizi, maddenin karşısında bulunan tabloya (X) işareti koyarak belirtiniz. Her madde için sadece bir kutucuk işaretleyiniz. Araştırmaya katılanların kimlik bilgileri saklı tutulacaktır. Vereceğiniz içten yanıtlar, araştırma için önem taşımaktadır. Katkınız için teşekkürler...

MADDELER	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1.Edebiyatın çocuğa göresi, yetişkine göresi olmaz.					
2. Yetişkin edebiyatı diye bir şey olmadığına göre çocuk edebiyatı diye de bir şey yoktur.					
3. Çocuklar için yazmak, yetişkinler için yazmaktan daha kolaydır.					
4. Çocuk kitaplarını sıkıcı buluyorum.					
5. Çocuk kitaplarını basit buluyorum.					
6. Bir yetişkinin çocuk kitabı okumasını yadırgarım.					
7. Çocuk kitabı yazmak için çok iyi yazar olmaya gerek yoktur.					
8. Çocuk edebiyatı hakkında bilgi sahibi olmayı gerekli görmüyorum.					
9. Çocuk edebiyatı alanında uzman kişilerin yetiştirilmesi önemlidir.					
10. Çocuk edebiyatına yönelik bilgi edinmek isterim.					
11. Çocuk edebiyatı başlı başına bir uzmanlık alanıdır.					
12. Çocuk edebiyatı alanında akademik çalışmalar yapılması önemlidir.					
13. Çocuk kitabı yazmak uzmanlık gerektirir.					
14. Üniversitelerde "Çocuk Edebiyatı" bölümünün olması gerekir.					
15. Anne babalar, çocuk edebiyatı hakkında bilgi sahibi olmalıdır.					

MADDELER	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
16. Öğretmenler çocuk edebiyatı hakkında bilgi sahibi olmalıdır.					
17. Eğitim fakültelerinin tüm bölümlerinde "Çocuk Edebiyatı" dersi olmalıdır.					
18. Çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının önemi çok büyüktür.					
19. Fırsat buldukça çocuk edebiyatına yönelik okumalar yaparım.					
20. Çocuk edebiyatı alanındaki gelişmeler çocuk kitaplarının niteliğini etkiler.					
21. Çocuk edebiyatı hakkında ne kadar bilgi sahibi olursak, çocuk kitaplarının seçiminde o kadar doğru kararlar veririz.					
22. Bir kitapçıya girdiğimde çocuk kitaplarının olduğu reyonlara mutlaka bakarım.					
23. Bir çocuk kitabı gördüğümde mutlaka onun niteliğini (çocuklar için uygun olup olmadığını) sorgularım.					
24. Bulduğum ilde çocuk edebiyatına yönelik bir konferans, panel vb. olduğunu öğrenirsem katılmaya çalışırım.					
25. Nitelikli yazarların yazmış olduğu çocuk kitaplarını almaya özen gösteririm.					
26. Çocuk kitabı yazarlarının yaşamları hakkında araştırma yapmak hoşuma gider.					